

Warszawa, 11.09.2019r.

Komitet Wyborczy Wyborców
Koalicja Bezpartyjni i Samorządowcy
Ul. Rynek 20/1
56-400 Oleśnica

SĄD NAJWYŻSZY OTRZYMANO	
dn. 12 WRZ. 2019	IX
Nr. 1701	
Załączników	

6803

KRAJOWE BIURO WYBORCZE	
12.09.19	
Wpłynęło dnia	20
Nr sprawy	ZPOLA-6126-5/19

Sąd Najwyższy
Izba Kontroli Nadzwyczajnej i
Spraw Publicznych
Plac Krasińskich 2/4/6
00-951 Warszawa

Skarga od uchwały nr 234/2019 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 10 września 2019r. w sprawie oddalenia odwołania od uchwały nr 6/2019 Okręgowej Komisji w Legnicy w sprawie odmowy rejestracji kandydata na senatora Komitetu Wyborczego Wyborców Koalicja Bezpartyjni i Samorządowcy

Działając w imieniu Komitetu Wyborczego Wyborców Koalicja Bezpartyjni i Samorządowcy, jako pełnomocnik wyborczy, w związku z opublikowaniem w dniu 10.09.2019r. na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej uchwały nr 234/2019 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 10 września 2019r. oddalającej odwołanie od uchwały nr 6/2019 Okręgowej Komisji w Legnicy z dnia 06 września 2019r. w sprawie odmowy rejestracji Pana Huberta Wojciecha Papaja - kandydata na senatora Komitetu Wyborczego Wyborców Koalicja Bezpartyjni i Samorządowcy w okręgu wyborczym nr 2 w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 13 października 2019 roku

I. **wnoszę skargę od powyższej uchwały zaskarżając przedmiotową uchwałę w całości;**

II. **Zaskarżonej uchwale zarzucam:**

- **naruszenie dyspozycji przepisu art. 209 § 2 i 3 w zw. z art. 210 § 2 oraz art. 5 pkt 9 Kodeksu wyborczego**, poprzez błędną jego wykładnię, a co za tym idzie błędne przyjęcie, iż wyborca składający podpis na liście poparcia dla kandydatów danego komitetu w danym okręgu musi być wpisany w dacie składania podpisu do rejestru wyborców w danym okręgu, w sytuacji gdy z treści § 2 art. 209 wynika wprost, że wyborca udzielający poparcia na liście kandydatów składa podpis obok czytelnie wpisanego swojego nazwiska i imienia, adresu zamieszkania i numeru ewidencyjnego PESEL, zaś definicja legalna „stałego zamieszkania” została zawarta w Kodeksie wyborczym art. 5 pkt 9;

- **naruszenie dyspozycji przepisy art. 18 w związku z art. 209 § 2 Kodeksu wyborczego oraz art. 28 § 1 Kodeks wyborczy**, poprzez błędne przyjęcie, iż wyborca składający podpis na liście poparcia dla kandydatów danego komitetu w danym okręgu musi być wpisany w dacie składania tego podpisu do rejestru wyborców w danym okręgu, a zatem wyborca wskazując na liście poparcia adres zamieszkania (bo taki jest wymóg stawiany przez racjonalnego ustawodawcę) musi być jednocześnie wpisany do rejestru wyborczego wyborców danego okręgu, albowiem wg. PKW, tylko sprawdzenie w rejestrze umożliwia potwierdzenie, że osoba udzielająca poparcia zamieszkuje na obszarze danego okręgu;

- **naruszenie przepisu art. 218 § 2 oraz art. 216 § 2 i art. 217 w zw. z art. 213 § 1 i § 3 Kodeksu wyborczego**, poprzez błędne oddalenie odwołania wywiezionego od uchwały nr 6/2019 OKW w Legnicy, w sytuacji gdy OKW z **naruszeniem obowiązujących przepisów prawa przeprowadziła procedurę weryfikacyjną zgłoszonej listy kandydatów wraz z wykazami podpisów poparcia**. Zważyć bowiem należy, iż zaskarżona uchwała OKW w swojej podstawie prawnej wskazywała art. 216 § 2 Kodeksu wyborczego, **pomimo, że taki tryb w sprawie nie wystąpił, natomiast z treści sporządzonego uzasadnienia uchwały wynika, że weryfikacji złożonych wykazów OKW dokonała w oparciu o przepis art. 217 dokonując czynności z urzędu, bez wydania stosowanej uchwały o wszczęciu postępowania wyjaśniającego, jak również bez zawiadomienia o wszczęciu postępowania przez osobę zgłaszającą**. Co oznacza, że procedury weryfikacyjnej (postępowania wyjaśniającego) dokonano w sposób godzący w transparentność jakimi winny się charakteryzować działania OKW przy rejestrowaniu list, jak również takie działania godzą w zasady praworządności w demokratycznym państwie prawa.

- nadto strona skarżąca zarzuca PKW nierzetelność, brak obiektywizmu w ocenie prawidłowości złożonych list, w szczególności co do nieuzasadnionego zarzutu nieczytelności numerów Pesel, podpisów oraz adresów. Strona skarżąca zwraca uwagę i zarzuca PKW oraz OKW Legnica jednostronność w ocenie czytelności podpisów w sytuacji gdy podpisy mogły składać osoby niepełnosprawne, osoby w podeszłym wieku, które mogą mieć i zazwyczaj mają problemy z pisaniem – co nie powinno dyskredytować takich podpisów poparcia z uwagi na ich nieczytelność. Takie działanie komisji nosi znamiona dyskryminacji takich osób, gdyż komisja nie jest w stanie zweryfikować takich osób, a tym samym nie miała prawa zakwalifikować takich podpisów jako nieprawidłowe. Stanowi to naruszenie m.in. art. 21 ust. 1 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, zgodnie z którym zakazana jest wszelka dyskryminacja w szczególności ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

III. **Mając powyższe na uwadze wnoszę o uznanie wywiedzionej skargi za zasadne i nakazanie komisji niezwłoczne zarejestrowanie listy kandydatów w zakresie wskazanym orzeczeniem Sądu Najwyższego, przy uwzględnieniu, iż PKW uznała 11 dodatkowych podpisów jako prawidłowe.**

Ostatecznie PKW uznała 1410 podpisy za złożone prawidłowo, zaś aż 606 pozycji uznała za nieprawidłowe z przyczyn niezgodne dane adresowe – zamieszkania ze stałym rejestrem wyborców oraz 73 z przyczyny brak meldunku, pomimo, iż wyborcy podpisani pod listą poparcia wskazali miejsce stałego zamieszkania na terenie właściwego okręgu wyborczego, a więc zgodnie z art. 209 § 2 w zw. z art. 5 pkt 9 Kodeksu wyborczego.

Uzasadnienie

W uzasadnieniu zarzutu naruszenia dyspozycji art. 209 § 2 i 3 w zw. z art. 210 § 1 oraz art. 5 pkt 9 Kodeksu wyborczego oraz zarzutu naruszenia art. 18 w zw. z art. 209 § 2 Kodeksu wyborczego oraz art. 28 § 1 Kodeksu wyborczego strona skarżąca wskazuje, iż wbrew twierdzeniom PKW nie jest jednoznaczne, że „osoby udzielające poparcia dla utworzenia komitetu wyborczego (...) na wykazie podpisów powinny wskazać adres, pod którym stale zamieszkują, **co jest potwierdzone wpisem do rejestru wyborów**, albowiem wymogu wskazanego in fine nie zawarto ani w dyspozycji art. 209 § 2 Kodeksu wyborczego, ani w definicji legalnej „stałego zamieszkania” zawartej również w tymże Kodeksie wyborczym (art. 5 pkt 9). Co więcej interpretacji dokonywanej przez PKW i OKW przeczy wprost treść art. 28 § 1 Kodeksu wyborczego, zgodnie z treścią której *wyborca, na jego pisemny wniosek wniesiony do urzędu gminy najpóźniej w 5 dniu przed dniem wyborów, jest dopisywany do spisu wyborców w wybranym przez siebie obwodzie głosowania na obszarze gminy:*

- 1) **właściwej ze względu na miejsce jego stałego zamieszkania albo**
- 2) **w której czasowo przebywa.**

Innymi słowy wyborca, który zmienił miejsce swojego stałego zamieszkania przed 13 września 2019r., a jeszcze nie zgłosił tego do urzędu gminy jego obecnego miejsca stałego zamieszkania, to zgodnie z art. 28 § 1 Kodeksu wyborczego najpóźniej do dnia 08 października 2019r., zakładając, że będzie chciał brać udział w najbliższych wyborach, będzie musiał złożyć stosowny wniosek i od tego dnia będzie widniał w rejestrze wyborców i będzie głosował z obszaru danego okręgu. Jego głos będzie oddany skutecznie, bo dopisał się do rejestru wyborców jako osoba stale zamieszkująca na terenie jakiejś gminy.

Według wniosku PKW i OKW Legnica jeśli wyborca, pomimo stałego miejsca zamieszkania w danym okręgu, nie zgłosił się jeszcze do rejestru wyborców w tym okręgu (**a mógł się nie zgłosić- sic!**), to nie może udzielić liście kandydatów komitetu z danego okręgu poparcia. W ocenie skarżących trzeba odróżnić dwa momenty, **moment składania podpisów przez wyborców pod listą poparcia, gdzie miarodajny jest adres stałego zamieszkania**, bez względu w rejestrze którego okręgu wyborczego dany

wyborca był do tej pory zarejestrowany oraz **moment głosowania w wyborach**, gdzie można oddać głos tylko w okręgu, gdzie jest się zarejestrowanym w rejestrze wyborców, czy to na podstawie art. 18, czy 28 Kodeksu wyborczego.

Wyżej przedstawione rozważania znajdują oparcie również z orzecznictwie NSA i WSA, zgodnie bowiem z wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 12 czerwca 2017r. sygn. akt II SA/Wa 689/17:

1. Ilekroć w ustawie z 2011 r. - Kodeks wyborczy jest mowa o stałym zamieszkanu - należy przez to rozumieć zamieszkanie w określonej miejscowości pod oznaczonym adresem z zamiarem stałego pobytu (art. 5 pkt 9 ustawy z 2011 r. - Kodeks wyborczy).

2. O miejscu zamieszkania rozstrzyga zawsze całokształt okoliczności wskazujących na zejście się stanu faktycznego przebywania, z zamiarem takiego przebywania. Rejestr wyborców potwierdza prawo wybieralności (**oraz wybierania – dopisek autora**, art. 18 § 5 ustawy z 2011 r. - Kodeks wyborczy). Nie oznacza to jednak, że tego prawa nie można utracić w przypadku zmiany stanu faktycznego. Rejestr ten nie ma rozstrzygającego znaczenia dla oceny posiadania prawa wyborczego. W świetle art. 16 ust. 1 Konstytucji RP członkostwo we wspólnocie samorządowej nie jest warunkowane wpisem do stałego rejestru wyborców. Wpis do stałego rejestru wyborców nie kreuje podmiotowego prawa wyborczego.

Zgodnie zaś z wyrokiem NSA z dnia 04 lipca 2017r., sygn.. akt II OSK 862/17 *decydujące dla ustalenia stałego miejsca zamieszkania kandydata w wyborach samorządowych jest jego centrum interesów życiowych (przede wszystkim rodzinnych i majątkowych), nie zaś miejsce zameldowania na pobyt stały czy też miejsce wpisania do rejestru wyborców. Stwierdzając wygaśnięcie sprawowanego mandatu z powodu braku stałego miejsca zamieszkania na terenie gminy należałoby wziąć pod uwagę, czy nie będzie to skutkowało pozbawieniem radnego ex post prawa do kandydowania w danych wyborach.*

W rozpoznawanym stanie faktycznym, aż 679 pozycji PKW, w ślad za OKW, uznała za nieprawidłowe z przyczyn:

- a) niezgodne dane adresowe – zamieszkania ze stałym rejestrem wyborców– 606 podpisów;
- b) brak meldunku – 73 podpisów - **wyborcy ci wpisali na liście poparcia miejsce ich stałego zamieszkania na terenie okręgu wyborczego, z którego została złożona lista poparcia**. Meldunek zaś nie ma żadnego znaczenia zgodnie z Kodeksem wyborczym.

Mając zaś na uwadze podniesione powyżej naruszenia procedury weryfikacyjnej , a mianowicie art. 216 i 217 Kodeksu wyborczego należy poddać pod wątpliwość transparentność działań OKW, a w ślad za nią PKW.

Zważyć bowiem należy, iż przepisy art. 216 i art. 217 k. wyb. dotyczą wad zgłoszenia tkwiących w wykazach podpisów. Treść obu norm należy odnieść do art. 213 k. wyb., który – jak zostało powiedziane w uwagach do tego przepisu

(por. niżej pkt 2) – przewiduje dwie fazy badania wykazu podpisów. Już w pierwszej fazie, o której mowa w art. 213 § 1 i 2 k. wyb., komisja powinna stwierdzić, czy liczba prawidłowo złożonych podpisów wyborców popierających zgłoszenie listy jest mniejsza niż wymagana w Kodeksie wyborczym. Jeżeli tak, to komisja stosuje procedurę przewidzianą w art. 216. Zwrot normatywny „liczba prawidłowo złożonych podpisów wyborców” należy odczytywać jako odnoszący się do rzeczywistej liczby podpisów umieszczonych w wykazach, których prawidłowość bez głębszej analizy (na pierwszy rzut oka) jest możliwa do stwierdzenia. Prawidłowo złożony będzie podpis, który złożony został w miejscu do tego przeznaczonym, obok czytelnie wpisanych danych, o których mowa w art. 209 § 2 k. wyb. Liczbę prawidłowo złożonych podpisów komisja powinna ustalić już w pierwszej fazie ich sprawdzania, w obecności zgłaszającego listę. W tej fazie jest możliwa pomoc osób trzecich upoważnionych przez komisję, ale wyłącznie w obecności członków komisji i osoby zgłaszającej. (vide. K.Czaplicki, Komentarz do Kodeksu wyborczego, Lex).

OKW w Legnicy w podstawie prawnej wydanej uchwały wskazała art. 216 § 2 Kodeksu wyborczego, natomiast z treści sporządzonego uzasadnienia wynika, że w dacie 03 września 2019r. przyjęła zgłoszenie a następnie, że dokonała czynności sprawdzających, również w oparciu o dane PESEL i rejestr wyborców (bo to wynika z wskazanych nieprawidłowości), **ale NIE wszczęła postępowania wyjaśniającego w trybie przepisu art. 217 Kodeksu wyborczego**. Zgodnie zaś z doktryną przepis art. 217 § 1 przewiduje tryb postępowania okręgowej komisji wyborczej w razie stwierdzenia uzasadnionych wątpliwości co do prawdziwości danych zawartych w wykazie podpisów bądź wiarygodności podpisów. Uzasadnione wątpliwości co do prawdziwości danych bądź wiarygodności podpisów powinny powstać już w fazie pierwszej sprawdzania wykazów podpisów, bo w przeciwnym wypadku wykazy te komisja ma obowiązek umieścić w zabezpieczonych pakietach. Innymi słowy, sprawdzanie liczby prawidłowo złożonych podpisów na podstawie art. 213 § 1 i 2 k. wyb. powinno zakończyć proces przyjmowania zgłoszenia z pozytywnym skutkiem dla zgłaszającego albo spowodować wszczęcie trybu postępowania określonego w art. 216 albo 217 (faza druga). Za niedopuszczalne należy uznać wszczęcie procedury określonej w art. 216, a następnie określonej w art. 217, chyba że uzupełnione wykazy wzbudzą wątpliwości co do prawdziwości danych lub wiarygodności podpisów. O wszczęciu postępowania wyjaśniającego opisanego w § 1 komisja zawiadamia niezwłocznie zgłaszającego. Zawiadomienie powinno mieć formę uchwały doręczanej zgłaszającemu. W uchwale należy wskazać na ustawową przesłankę wszczęcia postępowania wyjaśniającego (wątpliwość co do wiarygodności danych zawartych w wykazie podpisów lub wątpliwość co do wiarygodności podpisów). Jest to istotne, ponieważ zgłaszający ma prawo brać udział w tym postępowaniu, a ponadto, jeżeli nie upłynął termin określony w art. 211 § 1 k. wyb., ma prawo złożyć okręgowej komisji wyborczej dodatkowe wykazy podpisów bez konieczności wzywania. Żaden przepis Kodeksu wyborczego takiej czynności nie zabrania. (vide. K.Czaplicki, Komentarz do Kodeksu wyborczego, Lex).

Żadna z ww. czynności nie została przez OKW dokonana, a na koniec wydano uchwałę w oparciu o przepis art. 216 § 2 Kodeksu wyborczego. W ocenie strony skarżącej takie działania poddają pod wątpliwość bezstronność działań obu komisji.

Przy uwzględnieniu powyższych argumentów winno być uznanych za prawidłowe co najmniej 2089 podpisów, a to z kolei oznaczało by, że zgłoszenie komitetu uzyskało minimum ustawowego poparcia.

Na marginesie warto odnotować, iż zgodnie z wystąpieniem PKW wystosowanym do OKW w dniu 04 września 2019r. polecono OKW wnikliwe ponowne weryfikacje list kandydatów wraz z podpisami poparcia zgłoszonych przez dwa komitety: Komitet Wyborczy Wyborców Koalicja Bezpartyjni i Samorządowcy oraz Skuteczni Piotra Liroya- Marca. Następnie na stronie PKW ukazało się ogłoszenie, że ponownej wnikliwej weryfikacji nakazano wobec wszystkich komitetów. Ogłoszenie to okazało się nieprawdziwe, albowiem tylko te dwa komitety zostały poddane zalecanej weryfikacji. Takie zalecenia PKW, jak również podjęta w sprawie uchwała nr 234/2019, mogą sugerować, że interpretacje postanowień kodeksu wyborczego dokonywane przez komisje mogą mieć charakter stroniczy, godzący w podstawowe zasady praworządności w państwie prawa.

Pełnomocnik wyborczy

KWW Koalicja Bezpartyjni i Samorządowcy

Wojciech Artur Brym